

ПОВЕРНИСЬ на 100%

№ 2 від 31.08.2026 р.

Наклад – 15000 примірників. Розповсюджується безкоштовно.

ДВА БЕРЕГИ ОДНОГО СЕРЦЯ: ЧОМУ ХЕРСОНЩИНУ НЕМОЖЛИВО РОЗДІЛИТИ РІЧКОЮ

Річки у географії часто слугують природними кордонами. Проте Дніпро на Херсонщині — це не межа, що роз'єднує, а жива артерія, яка сполучає єдиний організм. Сьогодні, коли правий берег Херсона вже кілька років як дихає повітрям визволення під цілодобовими обстрілами, а лівий — продовжує чекати на звільнення під тиском окупації, постає головне питання нашої стійкості: що тримає нас разом, коли мосту вже немає, а вода стала лінією вогню?

Невидимий міст: ментальна єдність через Дніпро

Коли окупанти підривали мости та нівечили Каховську ГЕС, вони рахували тонни бетонних конструкцій та кубометри води. Вони вірили у свої радянські карти, де річка — це бар'єр, який розрізає простір навпіл. Але вони не врахували головного: ментальної анатомії Херсонщини.

Херсонщина ніколи не була просто «правим» чи «лівим» берегом. Це була цілісна екосистема людських долі, родинних зв'язків, господарських маршрутів та спільної пам'яті:

- **Родинне коріння:** немає в Херсоні родини, у якої б хата діда не стояла в Олешках, дача — на Голій Пристані, а робота — на правому березі. Це один дім, розділений не кордоном, а тимчасовою бідною.
- **Спільна пам'ять степу:** від козацьких витоків, від Кам'янської Січі на правому березі до Олешківської на лівому — ця земля гартувалася як єдине заповідне поле української свободи.
- **Незламний зв'язок:** навіть через глушіння зв'язку, через фільтраційні табори та небезпеку для життя, з лівого берега досі лунуть короткі, але найважливіші у світі повідомлення: «Ми чуємо вашу артилерію. Ми чекаємо. Ми тримаємося».

Дніпро можна форсувати чи перекрити, але неможливо розрізати людську пам'ять. Поки на правому березі моляться за лівий, а на лівому чекають на прапор України та ЗСУ —

Херсонщина залишається неподільною.

Віра в повернення: дім, який завжди чекає

Віра херсонців у повернення додому — це не пасивне споглядання, це особлива, діяльна форма опору.

Тисячі херсонців, які тимчасово розсіяні по Україні та світу, носять свій дім у серці. Вони бережуть ключі від квартир у Каховці чи Скадовську, зберігають рецепти херсонських солінь, підтримують земляків і щодня відстежують новини з рідних вулиць.

Ця віра живиться прикладом самого Херсона. Місто, яке пройшло крізь темряву окупації, вистояло під час вуличних протестів проти російських танків і витримало перші дні волі, показало всьому світу: **український Південь неможливо зламати ні силою, ні пропагандою.**

Форпост Півдня: бачення майбутньої Херсонщини

Пережита катастрофа та подвиг незламності назавжди змінили роль Херсонщини в історії України. Вона більше ніколи не буде «тихою провінцією» чи просто «південною житницею».

Майбутнє Херсонщини — це статус головного стратегічного та культурного форпосту України на Чорному морі.

Щит національної безпеки: Херсонщина стане потужним військово-

во-оборонним кластером, де кожен кілометр узбережжя Дніпра та Чорного моря буде захищений найсучаснішими технологіями.

Інноваційний аграрно-промисловий хаб: відбудова знищених територій після деокупації відбуватиметься за найвищими екологічними та технологічними стандартами — із застосуванням смарт-іригації, відновленої енергетики та переробної промисловості.

Символ відновлення та справедливості: повернення всіх викрадених культурних цінностей, відбудова музейних фондів та заповідників (від Асканії-Нова до Кам'янської Січі) зроблять Херсонщину світовим прикладом відродження культурної спадщини після воєнних руйнувань.

Дніпро сьогодні реве від вибухів, але його течія незворотна. Так само незворотним є процес звільнення всієї нашої землі.

Правий берег тримає оборону і чекає. Лівий берег чинить опір і вірить. Наш обов'язок — щоденно наближати день, коли на Антонівському мосту знову зустрінуться два береги одного серця, а над усім українським Півднем знову замайорить синьо-жовтий прапор волі.

Звернення начальника Херсонської ОВА Олександра Прокудіна

Вночі російські війська знову атакували авіабомбами Херсонську ТЕЦ. На жаль, це вже не вперше. Але цього разу об'єкт зазнав дуже серйозних руйнувань.

Тому відверто: розраховувати на роботу ТЕЦ чи інших об'єктів критичної інфраструктури у звичному режимі цієї зими ми вже не можемо.

Безпекова ситуація в Херсоні надзвичайно складна. Ворог щодня посилює атаки саме по критичній інфраструктурі області.

Від 1 липня на Херсонщину вже скинуто 170 КАБів. За майже два місяці їх використано більше, ніж за все перше півріччя цього року.

За останні два місяці ворог запустив понад 1700 ударних БПЛА. Зокрема, почав активніше застосовувати реактивні «Шахеда» та «Гербери» для ударів по об'єктах критичної інфраструктури Херсонщини. І наразі засобів для знищення цих видів БПЛА, як і КАБів немає в жодній області нашої країни. Крім того, лише за тиждень кількість атак малими FPV-дронами зросла до 6,5 тисяч.

Тому треба чесно розуміти: Херсон може залишатися без світла і тепла не на години чи дні, а тривалий час. І до цього потрібно готуватися вже зараз.

Ми не чекаємо. Разом із міською владою, комунальними службами, енергетиками та Урядом уже працюємо над альтернативними варіантами тепло- та енергопостачання. **Але вкотре звертаюся до жителів Херсона, особливо до родин із дітьми та літніх людей: якщо ви маєте можливості, родичів чи друзів у більш безпечних регіонах — виїжджайте!**

Зі свого боку, якщо ви самостійно зважитеся на цей крок — ми допоможемо з евакуацією, транспортом, розселенням та соціальною підтримкою.

**Для організації виїзду
звертайтеся до контакт-
центру Херсонської ОВА:**

**0-800-101-102
0-800-330-951**

**Урядова гаряча лінія з
питань евакуації — 1548.**

**Робимо все можливе, щоб
забезпечити Херсон усім
необхідним. Але найважливіше
зараз — зберегти життя людей.**

СОЦІАЛЬНИЙ ВИМІР ФОРТЕЦЯ НА ДНІПРІ: ЯК ХЕРСОН ЖИВЕ ПІД ЩОДЕННИМИ ОБСТРІЛАМИ

Насправді до звуків вибухів у Херсоні не зникає ніхто. Просто тут навчилися жити у ритмі, де секунда між свистом і прильотом визначає все. Захищений від прямого штурму сивиною Дніпра, Херсон уже понад три роки залишається під цілодобовим прицілом ворожої артилерії, авіабомб та FPV-дронів. Проте попри постійну небезпеку місто не перетворилося на пустку — воно навчилося бути фортецею з людським обличчям.

«Сафарі» на цивільних: новий рівень терору

Якщо у 2023–2024 роках основними джерелами загрози були ствольний артогонь та реактивні системи «Град», то сьогодні прибережні райони — Антонівка, Корабел, Дніпровський район — зіткнулися з явищем, яке місцеві називають «людським сафарі». Ворожі FPV-дрони скидають вибухівку та атакують цивільні автівки, карети швидкої допомоги, комунальну техніку й навіть поодиноких перехожих, які просто йдуть по хліб чи на зупинку громадського транспорту. «Вони бачать у камеру, що це літня жінка з сумкою або маршрутка з цивільними. Бачать — і все одно скидають. Це не похибка наведення, це цілеспрямоване залякування, аби змусити місто вимерти», — розповідає водій херсонської екстреної медичної допомоги Сергій, чий автомобіль уже двічі

потрапляв під цілеспрямовані атаки БПЛА.

Державна підтримка та системні рішення

Держава тримає безпеку регіону під особливим контролем. Важливим сигналом уваги та готовності спільно й оперативно вирішувати питання безпеки став робочий візит на Херсонщину новопризначеного Міністра оборони України Євгена Хмари. Під час зустрічі з керівництвом області Міністру було доповідано про оперативну ситуацію в регіоні, постійні обстріли та посилення дронowego терору проти цивільних. Головна увага була зосереджена на першочергових потребах для посилення захисту Херсонщини. Насамперед ідеться про засоби протидії безпілотникам різних модифікацій, реактивним «шахедам» та керованим авіаційним бомбам. За результатами зустрічі було визначено подальші невідкладні кроки: уже найближчим часом передбачено фінансову підтримку бойових підрозділів, збільшення обсягів закупівель необхідних засобів та посилення системності в роботі Сил оборони на Херсонському напрямку. Окрім цього, очільник оборонного відомства особисто поспілкувався з командирами бригад і батальйонів, ознайомився з умовами несення служби в підрозділах, оглянув стан захисту

об’єктів критичної інфраструктури та відвідав один із медичних закладів, де лікуються наші військові.

Інженерний та фізичний захист: сотні кілометрів антидронових сіток

Аби протидіяти постійним ворожим атакам, влада та Сили оборони активно розбудовують фізичний бар’єрний захист інфраструктури та доріг. Як було зазначено під час робочої наради за участі заступниці начальника Херсонської ОВА Ольги Малярчук, фахівців Департаменту з питань цивільного захисту та оборонної роботи ХОДА і представників Сил оборони — в області вже виконано величезний обсяг робіт. Наразі антидроновими сітками захищено понад 250 кілометрів ключових шляхів регіону, а в найближчих планах — довести цей показник до 350 кілометрів. Паралельно монтажні роботи тривають безпосередньо у Херсоні, де сітками закрили вже майже 54 кілометри критично важливих міських вулиць та маршрутів.

Герої невидимого тилу: комунальники, енергетики та медики

Головна артерія, яка тримає життєдіяльність Херсона, — це люди, чия праця в інших містах здається непомітною. Херсонські енергетики, газовики та водоканал працюють у бронежилетах і касках. Фахівці повертають світло й воду в домівки херсонців, ризикуючи власним життям, у надважких умовах та під постійною загрозою повторних ударів. Через масштаб пошкоджень енергосистеми ліквідація аварій вимагає надзвичайних зусиль, проте відновлювальні роботи не припиняються ні на хвилину. Лікарні міста фактично перемістилися під землю. Операційні, приймальні

відділення, реанімації та дитячі палати облаштовані у захищених підвальних бункерах. Лікарі виконують надскладні операції під акомпанемент вібрації від розривів авіабомб неподалік. Незважаючи ні на що, Херсон продовжує жити й боротися. Зокрема запроваджується «підземна» культура та освіта. Діти навчаються у спеціально обладнаних укриттях або дистанційно. У безпечних локаціях відбуваються художні виставки, працюють дитячі гуртки та покази кіно. На період знеструмлень у місті цілодобово працюють Пункти Незламності, де мешканці можуть підзарядити гаджети, зв’язатися з рідними чи отримати необхідну допомогу.

УВАГА! Дізнатися адресу найближчого Пункту Незламності можна в обласному контакт-центрі за телефоном: 0-800-101-102.

І, безумовно, важливою є сусідська взаємодопомога. Малі бізнеси, що продовжують працювати, стають локальними осередками підтримки. Кав’ярні заряджають телефони під час блекаутів, а аптеки тримають резерви найнеобхідніших ліків для літніх людей. Херсонці дуже чутливо реагують на новини з Лівобережжя. Кожен вибух на протилежному березі, кожен упійманий сигнал українського зв’язку з окупованих Олешок чи Голої Пристані нагадує: місто чекає на з’єднання зі своїм другим крилом. Херсон сьогодні — це приклад дивовижної цивільної стійкості. Місто-фортеця тримає оборону не лише за рахунок бетону та зброї, а перш за все завдяки людській упертості, вірі у Сили оборони України та непереборному бажанню жити на своїй, вільній землі.

ПОВЕРНЕННЯ ДОДОМУ БИТВА ЗА РОЗУМ І КАДРИ: ЯК ГОТУЄТЬСЯ СОЦІАЛЬНА РЕІНТЕГРАЦІЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА ХЕРСОНЩИНИ

Деокупований Херсон і правобережний регіон уже довели: звільнення — це не лише підняття державного прапора, а й складний, тривалий процес повернення нормального життя. Однак попереду стоїть ще масштабніший виклик — реінтеграція окупованого Лівобережжя. Роки життя під жорсткою російською пропагандою, інформаційна ізоляція, тиск на цивільне населення та дефіцит фахівців вимагають від України вже сьогодні готувати чітку стратегію відновлення соціальної тканини регіону.

Прорив інформаційної блокади: боротьба за розум в окупації

Після захоплення лівобережної частини Херсонщини окупаційна влада першочергово глушила український мобільний зв’язок, телебачення та радіомовлення, насаджуючи натомість власні медіаресурси, блокуючи незалежні джерела новин і соцмережі. В умовах суворої цензури та тотального контролю інформаційна безпека України орієнтується на кілька ключо-

вих напрямків:

- **Доставка альтернативного сигналу:** використання потужних радіопередавачів прикордонних і прибережних зон, супутникових технологій та цифрового мовлення, що дозволяє українським новинам проходити крізь вогняний та радіоелектронний бар’єр.
 - **Підтримка партизанських мереж та інформ-ботів:** систематичне поширення інструкцій із безпечного використання зашифрованих VPN-сервісів, маскування трафіку та підписки на перевірені українські інформаційні джерела.
 - **Протидія ворожим ІПСО:** розвінчання міфів, якими окупанти залякують місцеве населення (нібито про «порання в правах усіх, хто залишився в окупації», «автоматичне визнання колаборантами» чи «скасування соціальних виплат»).
- «Інформаційна присутність України на Лівобережжі — це ліки від психологічної ізоляції. Людина в окупації має щодня відчувати, що про неї пам’ятають, її чекають і за неї борються», —*

наголошують фахівці з інформаційної безпеки.

Кадровий резерв: хто зайде на звільнені території

Однією з найгостріших проблем після деокупації стане катастрофічна нестача фахівців у гуманітарній та адміністративній сферах. Росія цілеспрямовано знищувала або витісняла проукраїнських освітян, лікарів, держслужбовців та правоохоронців. Для швидкого відновлення керованості та соціальних послуг створюється **Кадровий резерв деокупованих територій:** **Адміністратори та управлінці:** підготовка фахівців військово-цивільних адміністрацій, які спроможні швидко відновити роботу Центрів надання адмінпослуг (ЦНАПів), реєстрів та систем соціальних виплат. **Освітняни та психологи:** формування команд учителів і дитячих психологів для лагідного повернення дітей Лівобережжя в український освітній простір та подолання наслідків ворожої пропаганди у школах.

Медики та рятувальники: мобільні бригади медичної допомоги та ДСНС, готові зайти одразу після саперів і зачистки сил оборони.

Соціальна справедливість та юридична чіткість

Важливим аспектом соціальної реінтеграції є чітке розмежування між тими, хто став заручником обставин і вимушений виживати під тиском окупантів, та реальними колаборантами, які добровільно співпрацювали з загарбниками. Законодавство та правоохоронні органи орієнтуються на прозорий підхід:

- Учителі, які чинили опір російським програмам, комунальники, які тримали водогони й електрику, та медики, які рятували цивільних, не підлягають кримінальному переслідуванню — їхня праця визнається виконанням громадянського та гуманітарного обов’язку.
- Чітка та невідворотна відповідальність передбачена виключно для організаторів псевдореферендумів, керівників окупаційних органів та осіб, що причетні до воєнних злочинів чи переслідування співгромадян.

Повернення Лівобережжя Херсонщини — це не тільки військова операція, а й операція з повернення довіри, безпеки та української ідентичності. Системна інформаційна робота, підготовка фахівців і зважена соціальна політика вже зараз закладають фундамент для того, щоб деокупація пройшла максимально швидко, ефективно та безболісно для українських громадян.

БИТВА ЗА ПІВДЕНЬ

ВІЙСЬКОВО-СТРАТЕГІЧНА КАРТА ХЕРСОНЩИНИ

Херсонщина залишається однією з найскладніших і водночас найважливіших ділянок українського фронту. Ставлення до цього регіону лише як до «запечатаного Дніпром» напрямку — небезпечна ілюзія. Річкова перешкода справді ускладнює масштабні наступальні операції для обох сторін, але водночас робить Дніпровський рубіж ареною високотехнологічної, асиметричної та виснажливої війни за стратегічний контроль над Півднем.

Лівий берег і дельта: анатомія протистояння

Географія Херсонщини формує унікальний театр військових дій. Основна лінія зіткнення проходить по річці Дніпро, ширина якої, разом із островами та плавнями, створює складну логістичну задачу.

- Дельта Дніпра та острівна зона: плавні перетворилися на «сіру зону» надвисокої інтенсивності. Контроль над островами не означає утримання суцільної лінії оборони — це постійна війна малих мобільних груп, спецпризначенців та підрозділів аеророзвідки. Хто володіє островами, той контролює спостережні пункти та коридори для коригування вогню.
- Логістичний вузол Лівобережжя: для противника утримання лівобережної частини Херсонщини має фундаментальне значення. Це не лише сухопутний коридор до окупованого Криму, а й сухопутний бар'єр, що

прикриває логістичні артерії через Армянськ та Чонгар.

- Плацдарми як фактор постійної напруги: навіть обмежена присутність українських сил на лівому березі створює для ворога постійну загрозу розширення плацдармів, змушуючи його утримувати на цьому напрямку значні резерви та засоби ППО, які він міг би перекинути на схід.

Війна технологій: РЕБ, дрони та КАБи
Сучасна фаза битви за Херсонщину визначається не стільки масованими артилерійськими дуелями, скільки пануванням у повітрі безпілотних систем та застосуванням авіації. Безпілотна домінація та РЕБ Дніпро перестав бути непереборною перешкодою для засобів ураження.

FPV-дрони та ударні БПЛА великого радіуса дії фактично перекривають прибережну смугу на глибину до 15–20 кілометрів по обидва боки річки. Будь-яка техніка чи переміщення особового складу в цій зоні миттєво фіксуються. Перевагу отримує той, чиї засоби радіоелектронної боротьби (РЕБ) здатні ефективніше «засліпити» дрони противника та захистити власну логістику.
Загроза з повітря (КАБи)
Використання ворожою авіацією керованих авіаційних бомб (КАБів) із дистанції, недосяжної для більшості засобів ППО ближньої дії, залишається головним чинником руйнування цивільної та військової інфраструктури правобережжя. Захист Херсона та прибережних громад вимагає залучення

сучасних систем ППО великої дальності та ефективної протидії носіям авіабомб.
Перспективи та стратегічний сценарій
Перспективи звільнення Лівобережжя Херсонщини не можна розглядати у відриві від загальної ситуації на південному фронті (зокрема на Запорізькому напрямку).
Деокупація територій на лівому березі можлива через комбінацію трьох факторів:
Вогневий контроль над перешийками: систематичне руйнування логістичних шляхів, що з'єднують Крим із Херсонщиною, створить для противника ефект «логістичного зашморгу».
Виснаження систем ППО та РЕБ: метод послідовного знищення radar-систем та складів боєприпасів знижує боєздатність ворожих частин першої лінії.
Синхронізований тиск: сухопутне просування на сусідніх напрямках у поєднанні з активністю на річковому рубежі змусить противника ухвалювати рішення про відхід під загрозою оточення.
Битва за Херсонщину — це не маневрена війна колонами, а гросмейстерська партія виснаження. Звільнення лівобережної частини області не буде простим чи швидким, проте системна робота із знищення ворожої логістики та технологічна перевага крок за кроком наближають момент, коли утримання Лівобережжя стане для окупантів стратегічно неможливим.

СПРОТИВ І БЕЗПЕКА

ОЧІ Й ВУХА ПІВДНЯ: ЯК ПРАЦЮЄ ПІДПІЛЛЯ В ОКУПАЦІЇ

Коли на Лівобережжя Херсонщини прийшли окупаційні війська, противник сподівався на швидке підкорення регіону. Проте степи Півдня перетворилися на суцільну зону прихованого, але жорстокого протистояння. Українське підпілля — це не лише класичний партизанський рух із диверсіями, а насамперед масштабна, високотехнологічна мережа розвідки, яка щодня постачає Силам оборони України критично важливу інформацію.

Анатомія сучасного спротиву

Уявлення про партизанів як про людей у лісах з автоматними стрічками давно застаріло. Сучасний рух опору на Херсонщині — це цивільні громадяни різних професій: від вчителів, комунальників та аграріїв до підприємців і підлітків. Основними напрямками роботи підпілля є:

- Інформаційна розвідка: фіксація переміщення колон техніки, виявлення командних пунктів, складів боєприпасів та систем РЕБ і ППО.
- Психологічний тиск: поширення української символіки, листівка, попередження для колаборантів, які

руйнують міф окупантів про «тут Росія назавжди».

- Прямі акції прямої дії: точкова ліквідація ключових фігур окупаційних адміністрацій, диверсії на залізничних шляхах та логістичних вузлах.

«Кожна передана геоточка — це чийсь ризик для життя. Люди розуміють, що окупанти перевіряють телефони на кожному блокпосту, вишукують акаунти в месенджерах і проводять облави, але потік інформації з Лівобережжя не припиняється ні на день», — зазначає представник Сил спеціальних операцій (ССО).

Цифрова гігієна та нові технології

Головна зброя сучасного підпільника — це смартфон і дотримання суворих правил цифрової безпеки. На окупованому Лівобережжі окупаційні служби використовують мобільні комплекси радіоелектронної розвідки, аби відстежувати сплески інтернет-трафіку та незашифровані дзвінки.

Як працює безпека інформаційних каналів:

Одноразові пристрої та партизанські чат-боти: використання спеці-

альних зашифрованих ботів для передачі координат, які миттєво видаляють повідомлення після відправки.
«Подвійне життя» гаджетів: наявність «чистого» смартфона для проходження перевірок на блокпостах та прихованого — для розвідувальної діяльності.
Візуальне спостереження без техніки: запам'ятовування орієнтирів та передача даних лише через віддалені сервери або заздалегідь узгоджені зашифровані канали.

Психологічна витримка та ціна боротьби

Проживати в окупації та вести підпільну діяльність — це щоденний виснажливий стрес. Окупаційні ФСБ та військова поліція проводять регулярні поквартирні обшуки, затримують цивільних за найменшу підозру та створюють тортурні.
Попри це рух спротиву на Херсонщині демонструє високий рівень організованості. Важливим фактором є відчуття зв'язку з вільною Україною: коли людина бачить, що за її координатами через декілька годин знищено черговий склад боєприпасів чи ворожий штаб, вона розуміє — її боротьба має конкретний результативний вимір.
Стратегічне значення для деокупації
Коли розпочнеться вирішальна фаза деокупації Лівобережжя, саме підпілля стане одним із вирішальних чинників успіху Сил оборони України:

- Дезорганізація тилу: підриг логістики та зв'язку противника в момент початку активних дій.

- Коригування у реальному часі: надання оперативних даних про відхід або перегрупування ворожих частин.
- Захист цивільної інфраструктури: попередження про замінування окупантами важливих об'єктів перед відступом.

Підпілля Херсонщини — це невидимий, але міцний фронт. Завдяки мужності людей, які залишаються «очима й вухами» України в окупації, Сили оборони бачать кожен крок противника, наближаючи день, коли над кожним містом і селом Лівобережжя знову майорітиме синьо-жовтий прапор.

Детальна інформація про діяльність Руху опору Сил спеціальних операцій ЗС України у сприянні силам оборони та безпеки у відновленні територіальної цілісності та державного суверенітету України й протидії російським окупаційним силам розміщена на сайті: <https://opir.org.ua>.

ЕКОНОМІКА ТА ІНФРАСТРУКТУРА

ФОРПОСТ БІЗНЕСУ ТА АРТЕРІЇ ПІВДНЯ: ЯК ЖИВЕ

ЕКОНОМІКА ТА ІНФРАСТРУКТУРА ХЕРСОНЩИНИ

Повномасштабна війна докорінно змінила економічний ландшафт Херсонщини. Зруйновані мости, заміновані поля, постійний вогняний тиск на правобережжі та тимчасова окупація лівобережного промислово-аграрного кластеру поставили регіон перед невиданими викликами. Проте попри цілодобові ризики тут продовжує працювати бізнес, відновлюються критичні мережі, а інженери й підприємці вже зараз формують каркас майбутньої економічної відбудови Півдня.

Логістичні артерії: відведення від ізоляції

Дніпро завжди був головною транспортною та економічною віссю регіону. Після підриву Антонівського автомобільного та залізничного мостів, а також дамби Каховської ГЕС пряме наземне сполучення між двома берегами області було розірване. Сьогодні відновлення інфраструктури ділиться на два часових горизонти:

- Оперативне реагування (сьогодні): будівництво тимчасових переправ, швидкий ремонт пошкоджених автошляхів після влучань КАБів та обстрілів,

облаштування альтернативних логістичних маршрутів для доставки гуманітарних і цивільних вантажів із сусідніх Миколаївської та Дніпропетровської областей.

- Стратегічна відбудова (після деокупації): проектування нових мостових переходів, відновлення залізничних вузлів та судноплавства по Дніпру. Інженери зазначають, що майбутнє відновлення Антонівського мосту вимагатиме зведення фактично нової споруди за сучасними стандартами навантаження та захисту.

«Відновлення мостів та залізничних артерій — це не лише про переміщення транспорту. Це передусім про повернення зв'язності регіональних ринків, сполучення аграрного лівого берега з портами та логістичними хабами України», — зазначають у профільних відомствах. Бізнес у бронезилетах: адаптація на межі можливостей Представники малого та середнього бізнесу прибережної смуги Херсона та деокупованих громад щодня здійснюють тихий економічний подвиг. Робота під загрозою атак FPV-дронів змінила звичні правила ведення під-

приємництва. Ключові риси херсонського бізнесу сьогодні:

1. Гнучкість та автономність: локальні пекарні, аптеки, невеликі СТО, магазини та кав'ярні оснащені генераторами, портативними станціями живлення та засобами РЕБ. Бізнес навчився миттєво адаптуватися до блекаутів.

2. Переформатування ринку: через міграцію населення змінюється структура попиту. Найбільшою популярністю користуються послуги з ремонту, будівництва, встановлення захисних споруд, а також базові продуктові та медичні групи товарів.

3. Підземна інфраструктура: частина сервісів та закладів харчування перемищує свої виробничі потужності та зали обслуговування в підвальні й цокольні приміщення для безпеки клієнтів і персоналу.

Візія майбутнього: пільгові режими та залучення інвестицій Повноцінне економічне відродження всієї Херсонщини після звільнення Лівобережжя вимагатиме створення спеціальних умов для інвесторів. Регіон зіткнеться з необхідністю перезапуску

агропромислового комплексу, переробної галузі та відновлення логістики. Серед головних економічних інструментів, які обговорюються на державному рівні:

- Спеціальні економічні зони (СЕЗ): запровадження пільгових податкових режимів для підприємств, які створюють робочі місця на деокупованих територіях.

- Державне страхування воєнно-політичних ризиків: створення механізмів, які гарантуватимуть захист приватних інвестицій у відбудові заводів, складів та зрошувальних систем.

- Грантова підтримка аграріїв та малого бізнесу: пряме фінансування на закупівлю сільськогосподарської техніки, обладнання та відновлення зруйнованих об'єктів.

Економіка Херсонщини сьогодні — це приклад неймовірної витривалості. Попри всі руйнування та спроби окупантів знекровити регіон місцевий бізнес і комунальні служби тримають економічний фронт. Саме їхня незламність формує фундамент, на якому після перемоги постане оновлена, технологічна та процвітаюча Херсонщина.

СТЕПОВИЙ ЩИТ І МОРСЬКІ ВОРОТА

ІСТОРИЧНІ КОРЕНІ ХЕРСОНЩИНИ В КОНТЕКСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ

Поширена у XIX–XX століттях імперська концепція «Новоросії» довго намагалася зобразити Херсонщину та все Північне Причорномор'я як «дикі, пустельне поле», яке нібито отримало цивілізацію та цивілізаційний вектор лише після заснування Херсона в 1778 році. Проте історична, археологічна та архівна правда свідчить про протилежне: **землі сучасної Херсонщини протягом тисячоліть були невід'ємною частиною етнокультурного, економічного та політичного ареалу, з якого сформувалася сучасна Україна.**

1. Античні витoki та Степова Імперія Скіфів

Задовго до появи перших східнослов'янських князівств територія Херсонщини вже була ключовим вузлом міжнародної торгівлі та дипломатії.

- Грецькі колонії та Нижнє Подніпров'я:** у VI столітті до н. е. у гирлі Дніпра та на узбережжі Чорного моря постали давньогрецькі міські осередки (зокрема, торговельне поселення на острові Березань та зв'язки з Ольвією). Вони зв'язали місцеві степові племена з середземноморською цивілізацією.

- Велика Скіфія (VI–III ст. до н. е.):** херсонські степи стали центром Великої Скіфії. Саме тут містяться унікальні пам'ятки скіфської доби — кургани (зокрема, всесвітньо відомий курган Огуз біля Нижніх Сірогоз). Скіфи сформували першу потужну державно-військову структуру в цих степах, а їхній матеріальний спадок і курганный ландшафт стали культурним кодом українського Півдня.

2. Доба Київської Русі та Великого Князівства Литовського

Зв'язок Північного Причорномор'я з

київським центром не переривався й у Середньовіччі.

- Давньоруський порт Олешшя (XI–XIII ст.):** поблизу сучасних Олешок у гирлі Дніпра існувало давньоруське місто-порт Олешшя. Воно слугувало морськими воротами Київської Русі, контролювало торговельний шлях «з варяг у греки», приймало послів із Візантії та забезпечувало Київ сіллю й рибою.

- Велике Князівство Литовське та Вітовтова вежа (XIV–XV ст.):** під час розквіту Великого Князівства Литовського, Руського і Жемайтського за царювання князя Вітовта, кордони держави простягалися до Чорного моря. На території Херсонщини (поблизу сучасного села Веселе Каховського району) було збудовано митницю та фортецю. Досі збережена Вітовтова вежа — єдина архітектурна пам'ятка литовської доби на Півдні України, що прямим чином спростовує міф про «безлюдний степ».

3. Козацька доба: Олешківська та Кам'янська Січі

Найміцніший фундамент української ідентичності на Херсонщині заклали українські козаки. Нижнє Подніпров'я протягом століть було територією Вольностей Війська Запорозького Низового.

- Кам'янська Січ (1709–1711, 1728–1734 рр.):** заснована козаками на чолі з кошовим отаманом Костем Гордієнком після зруйнування Чортомлицької Січі царськими військами. Розташовувалася біля села Республіканець Бериславського району. Саме тут діяли принципи «Конституції Пилипа Орлика».

- Олешківська Січ (1711–1728 рр.):** заснована запорожцями на землях Кримського ханства (сучасне місто Олешки). Козаки зберігали свій вій-

ськово-адміністративний устрій, промисли (рибальство, чумацтво) та культурні традиції.

- Промисли та чумацтво:** херсонські соляні промисли (Прогної, сучасне Геройське на Кінбурнському півострові) постачали сіль для всієї України. Чумацькі шляхи на Херсонщину були головними артеріями економічного життя українських земель XVIII–XIX століть.

4. Заснування Херсона та Українська Революція (1917–1921)

Хоча офіційне заснування Херсона в 1778 році відбулося за указом Катерини II, містом і регіоном керував український людський ресурс. Фортецю та порт будували українські `ambr()` козаки та селяни, а перші поселенці навколишніх сіл були переселенцями з Полтавщини, Чернігівщини, Слобожанщини та Поділля.

1917–1918 рр. — Після падіння Російської імперії Херсонщина голосує за підпорядкування Центральні Раді. Місто Херсон стає центром Херсонської губернії Української Народної Республіки (УНР)

1918 р. (Гетьманат) — За правління Павла Скоропадського Херсонщина розвивається як морський господарський центр України, розбудовується українськомовна освіта та преса

1919–1921 рр. — Регіон охоплений потужним селянським повстанським рухом (загони отамана Степового-Блакитного, зв'язки з Холодноярською республікою), який чинив опір більшовицькій окупації

5. XX століття: від Голодомору до повернення додому

У радянський період Херсонщина діли-

ла долю всього українського народу:

1. Трагедія Голодомору (1932–1933 рр.): сільські райони Херсонщини зазнали тотального вилучення хліба. Тисячі українських родин у степових селах загинули від штучного голоду, що було направлено на злам українського національного опору.

2. Адміністративне оформлення (1944 р.): 30 березня 1944 року була утворена Херсонська область у складі УРСР, що остаточно зафіксувало регіон в адміністративних кордонах України.

3. Аграрний та промисловий флагман: у другій половині XX століття завдяки будівництву Каховської ГЕС, Північно-Кримського та Каховського каналів Херсонщина перетворилася на головну житницю та логістичний центр Півдня України.

4. Всеукраїнський референдум 1991 року: 82,13% мешканців Херсонської області відповіли «Так» на референдумі 1 грудня 1991 року, підтвердивши Акт проголошення незалежності України.

Сучасність: Херсон як символ української незламності Події 2022 року — окупація Херсона, масові мітинги цивільного населення з українськими прапорами проти російських танків, визволення правого берега Збройними Силами України 11 листопада 2022 року — довели всьому світу: **Херсонщина була, є і буде українською землею.**

Історичні корені Херсонщини сягають глибин скіфських курганів, давньоруського Олешшя, литовських фортець та запорозьких січей. Це не «нова» чи «подарована» земля, а історична колиска українського степового лицарства та морських воріт України.

РОЗКАЖІТЬ ТИМ, ХТО НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ

Ворог продовжує гібридну війну, намагаючись не лише утримувати наші землі силою зброї, а й насильно втягнути українських громадян у так званий «русский мир». Одним із головних інструментів цієї злочинної політики є примус до участі у так званих «виборах», якими окупант прагне створити ілюзію легітимності загарбання українських територій.

Сьогодні кожен, хто має зв'язок із людьми на тимчасово окупованих територіях, повинен донести до них життєво важливу інформацію: участь у виборчих процедурах ворога — це пастка! Не ставайте знаряддям у руках агресора, не вчиняйте злочин проти власної держави та власного майбутнього. Нижче наводимо актуальні приклади з діяльності українських правоохоронців у розслідуванні цих злочинів на Херсонщині.

«Голова виборчої комісії»: десять років і конфіскація майна

Посада від окупантів може здаватися тимчасовою. Вирок українського суду — цілком реальний.

У серпні 2023 року 45-річна жителька Каховки добровільно погодилася очолити створену окупаційною владою так звану «Каховську територіальну виборчу комісію».

На цій посаді вона організовувала підготовку та проведення незаконних російських «виборів» на тимчасово окупованій території Херсонщини. Після голосування псевдоголова організувала опрацювання протоколів, оформлення результатів та розподіл мандатів між російськими політичними партіями.

На цьому її участь не закінчилася. У вересні 2023 року жінка взяла участь у першій сесії незаконної «ради депутатів Каховського муніципального округу» та особисто вручала посвідчення так званим депутатам.

До України вона не повернулася, але це не завадило розслідуванню та суду. Провадження здійснювалося заочно. Кваліфікація: ч. 5 ст. 111-1 КК України — колабораційна діяльність.

Покарання: 10 років позбавлення волі

з конфіскацією майна. Додатково — 15 років заборони обіймати посади в органах державної влади, державного управління та місцевого самоврядування, а також займатися діяльністю, пов'язаною з виборчим процесом.

Участь у російських «виборах»: відповідальність наздоганяє і рядових учасників

Для кримінальної відповідальності не обов'язково очолювати окупаційну адміністрацію. Добровільна участь в організації незаконного виборчого процесу також має наслідки.

Житель Херсонщини погодився співпрацювати з представниками окупаційної влади та долучився до проведення незаконних російських «виборів» на тимчасово окупованій території області.

Зібрані правоохоронцями докази стали підставою для кримінального провадження, а згодом — обвинувального вироку українського суду.

Спроба залишитися на окупованій території не допомогла уникнути відповідальності. Судовий розгляд відбувся за відсутності обвинуваченого.

Покарання: 10 років позбавлення волі з конфіскацією майна.

Цей вирок вкотре показує: відповідальність передбачена не лише для керівників окупаційних структур. Ті, хто добровільно забезпечував роботу незаконних органів та допомагав росії створювати видимість «легітимності» окупації, також стають фігурантами кримінальних проваджень.

ГОЛОВНИЙ ЗАКЛИК ДЕРЖАВИ:

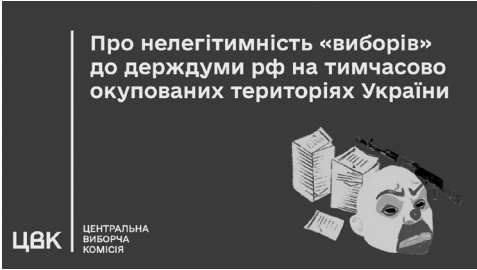
Центральна виборча комісія закликає громадян України, які проживають на тимчасово окупованих територіях, утриматися від участі в будь-яких заходах, пов'язаних з організацією, підготовкою та проведенням «виборів» до державної думи російської федерації, зокрема від участі у формуванні незаконних виборчих органів, висуванні кандидатів, здійсненні агітації, інформаційній підтримці, спостереженні або іншого сприяння проведення таких заходів тощо.

Центральна виборча комісія ухвалила

постанову від 13 серпня 2026 року № 70 щодо нелегітимності організації підготовки та проведення на тимчасово окупованих територіях України «виборів» депутатів державної думи російської федерації у вересні 2026 року.

ЦВК наголошує, що організація «виборів» депутатів держдуми на тимчасово окупованих територіях України, зокрема Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей, де ці «вибори» планується провести вперше, є не лише ще одним проявом грубого нехтування нормами міжнародного права з боку країни-агресора, а й намаганням провести новий етап так званої інтеграції захоплених українських земель у державно-правову систему рф, черговою спробою протиправно включити частину території України до російського конституційного та політичного простору. Відтак ЦВК наголошує, що всі спроби організації підготовки та проведення російською федерацією цих «виборів» є нелегітимними, а результати такого голосування та всі документи, що оформлюються в процесі таких «виборів», зокрема протоколи про їх результати та депутатські мандати «обраних» депутатів, є юридично нікчемними і не створюють жодних правових наслідків. ЦВК закликає громадян України — виборців, які проживають на тимчасово окупованих територіях, утриматися від участі в будь-яких заходах, спрямованих на організацію підготовки та проведення незаконних «виборів» депутатів держдуми рф, зокрема у формуванні так званих виборчих органів, балотуванні як кандидатів у депутати, поширенні інформації чи агітації, спостереженні за псевдовиборами та інших заходах.

Окрім того, Комісія звертає увагу державних органів та органів місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб, суб'єктів у сфері медіа, політичних партій і громадських об'єднань, підприємств, установ і організацій усіх форм власності, громадян України на кримінальну відповідальність за участь в організації та проведенні неза-

конних виборів на тимчасово окупованих територіях України, за публічні заклики до їх проведення та пособництво державі-агресору.

Комісія звернулася до Служби безпеки України та Державного бюро розслідувань щодо забезпечення належного розслідування відповідних фактів, встановлення осіб та суб'єктів, причетних до організаційного, фінансового, інформаційного, технічного, логістичного, адміністративного або силового забезпечення зазначених псевдовиборів, з метою притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності. А також — формування доказової бази для подальшого використання в межах міжнародного співробітництва та міжнародних механізмів притягнення рф і причетних осіб до відповідальності, зокрема у рамках діяльності Спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України.

Окрім того, Комісія звернулася до Офісу Генерального прокурора щодо врахування зібраних матеріалів та відкритих кримінальних проваджень за фактами організації підготовки та проведення російською федерацією незаконних «виборів» на тимчасово окупованих територіях України, забезпечення належної правової кваліфікації таких дій, встановлення всіх причетних осіб, належного документування доказів та використання відповідних матеріалів у межах здійснення міжнародно-правового співробітництва для притягнення посадових та службових осіб рф до відповідальності, зокрема в рамках діяльності зазначеного Спецтрибуналу.

Звертаємося до кожного мешканця вільних територій Херсонщини!

Якщо ви маєте хоча б найменшу можливість, безпечні канали зв'язку або зв'язок через месенджери — спілкуєтесь зі своїми родичами, друзями та сусідами, які залишилися під окупацією. Розкажіть їм правду про те, що участь у виборчих процедурах ворога — це пастка!

ЮРИДИЧНИЙ ФРОНТ

ЯК ФІКСУЮТЬСЯ ВОЄННІ ЗЛОЧИНИ ДЛЯ ГААГИ

Штучний інтелект та електронні реєстри

Масштаб руйнувань та кількість злочинів на Херсонщині вимагають нових цифрових інструментів для обробки даних:

- Єдиний реєстр збитків та злочинів:** реєстрація шкіл, лікарень, об'єктів інфраструктури та приватних будинків, знищених авіабомбами чи обстрілами.
- Бази даних розпізнавання облич:** використання штучного інтелекту для ідентифікації військовослужбовців РФ та співробітників російських спецслужб, причетних до катувань під час окупації правобережжя та у застінках на лівому березі Дніпра.
- Цифрова балістика:** автоматизоване співставлення маркувань та серійних номерів знайдених уламків ракет і авіабомб із конкретними підрозділами та аеродромами базування ворожої авіації.

Каховська катастрофа та екоцид: юридична прецедентність

Окремим напрямком юридичного фронту є фіксація екологічних злочинів (екоциду). Руйнування греблі Каховської ГЕС стало найбільшою техногенною та екологічною катастрофою в Європі за останні десятиліття.

Українські прокурори разом із міжнародними юридичними радниками формують юридичний прецедент:

- Вимірювання збитків, завданих ґрунтам, водним ресурсам та заповідним зонам.
- Документування знищення флори й фауни Національного природного парку «Нижньодніпровський».
- Доведення наміру та усвідомлення окупаційним командуванням наслідків підриву гідроспороди.

Відповідальність неминуча. Головна мета цієї титанічної роботи — унеможливити уникнення покарання як для безпосередніх виконавців (пілотів, артилеристів, операторів БПЛА), так і для вищого військово-політичного керівництва РФ.

Юридична фіксація воєнних злочинів на Херсонщині — це закладання фундаменту для майбутньої справедливості. Кожен задокументований злочин, кожен розшифрований протокол і збережений уламок наближають виплату репарацій та судові вирoki в Гаазі.

ІНФОРМАЦІЯ СЕКРЕТАРІАТУ УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ З ПРАВ ЛЮДИНИ

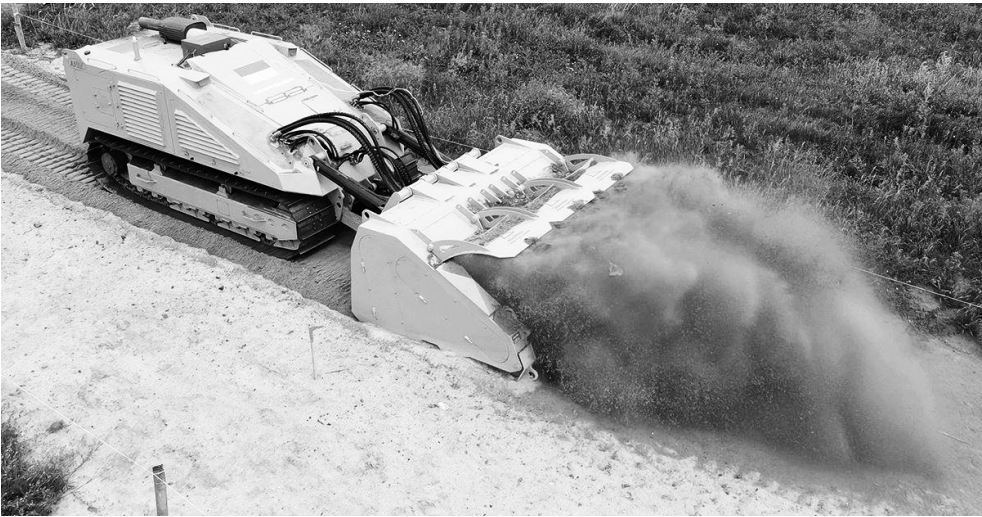
Офіційна статистика станом на червень 2026 року нараховує в Україні 4,6 млн внутрішньо переміщених осіб, серед яких 1 338 519 пенсіонерів, 827 504 дитини та 232 493 особи з інвалідністю. Такі цифри лише підтверджують важливість ефективної політики щодо ВПО, яка сьогодні становить один з ключових викликів для держави. Ця політика включає такі компоненти, як забезпечення житлом, працевлаштування, доступ до соціальних і медичних послуг, реалізацію права на компенсацію. При цьому саме доступ до житла є надзвичайно важливим фактором, адже сприяє подальшому відновленню нормального життя: працевлаштуванню, навчанню, доступу до державних послуг. Місцеві громади у ролі першої лінії інтеграції відіграють окрему роль, втім без ресурсів і координації держави нести цей тягар самостійно вони не спроможні. Незважаючи на те, що в Україні сьогодні існує велика кількість програм підтримки ВПО, їх об'єднує одна ключова слабкість — відсутність системної цілісності та єдиної логіки. У результаті замість комплексного підходу держава провадить політику окремих рішень, які не досягають довгострокового ефекту. Позиція Офісу Омбудсмана України полягає у тому, що внутрішнє переміщення повинно насамперед розглядатися через призму прав людини, тим самим забезпечуючи комплексний підхід до вироблення і реалізації політики щодо ВПО.

Всупереч наявності законодавчо закріплених державою механізмів, внутрішньо переміщені особи можуть стикатися із проблемою реалізації своїх прав. Так, у 2025 році мешканці Часового Яру подали заяви на компенсацію знищеного російськими обстрілами житла. Незважаючи на передбачену законом можливість дистанційного обстеження, розгляд їх заяв було призупинено через неможливість фізично обстежити зруйноване житло. Лише після колективного звернення 15 заявників до Офісу Омбудсмана їм вдалося вирішити це питання й отримати сертифікати для придбання нового житла. Офіс Омбудсмана України відіграє важливу роль у поновленні прав ВПО. З цієї метою протягом 2025 року було здійснено понад 2 тисячі моніторингових заходів за напрямом захисту прав осіб, які постраждали внаслідок збройної агресії РФ. У результаті було надано близько 7 тисяч рекомендацій органам державної влади та місцевого самоврядування. Лише протягом 2026 року до Офісу Омбудсмана надійшло 3 352 звернення від ВПО щодо виплат, компенсацій за майно та реєстрації збитків від агресії РФ, за якими було поновлено 21 181 право громадян. Бюрократичні бар'єри часто стають перепорою на шляху до отримання громадянами своїх прав. Приклад

сім'ї, яка двічі ставала внутрішньо переміщеною — у 2014 та 2022 роках — тільки підтверджує це. У 2024 році мати з дітьми вимушено покинула Україну через смерть близької людини, а по поверненню у 2026 стикнулася із відмовою у поновленні прав і, відповідно, виплат. Через формальний підхід посадовців багатодітну та двічі переміщену родину без доходів залишили без допомоги, проте після запитів Офісу Омбудсмана до Пенсійного фонду їм поновили право на виплати ВПО на шість місяців у розмірі 66 тисяч гривень. Держава демонструє прагнення до переходу від тимчасових рішень до довгострокової системної політики підтримки ВПО. Так, 11 червня 2026 року Кабінет Міністрів України схвалив Стратегію державної політики щодо внутрішнього переміщення на період до 2030 року та операційний план заходів з її реалізації на 2026–2028 роки. Це важливий крок, проте його успішність буде вимірюватись реальним виконанням політики на всіх рівнях органів державної влади та місцевого самоврядування. Офісом Омбудсмана у 2024 році був проведений аналіз виконання попередньої Стратегії на період до 2025 року, який засвідчив наявність проблем із реалізацією окремих заходів, дотриманням строків та належною координацією між відповідальними органами.

нами. А у 2026 році Уповноваженим Верховної Ради з прав людини Дмитром Лубінцем було презентовано Спеціальну доповідь «Місцеві програми підтримки ВПО: аналіз ефективності та перспективи», у результаті якої було надано відповідні рекомендації для міністерств, обласних військових адміністрацій і органів місцевого самоврядування. Окремою проблемою лишається нерівність всередині спільноти ВПО через формальність розгляду питань відповідними органами чи бюрократичні перешкоди. Особливої уваги потребують найбільш вразливі категорії: люди пенсійного віку, а їх серед ВПО кожен третій, особи з інвалідністю, сім'ї з дітьми. Питання внутрішнього переміщених осіб є індикатором спроможності держави. Воно потребує комплексного підходу, ефективності самої реалізації прав задля повноцінної інтеграції мільйонів наших співгромадян. **У разі порушення ваших прав ви можете звернутися до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини за адресою: вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, електронною поштою: hotline@ombudsman.gov.ua, на гарячу лінію за номером: 1678.**

ОЧИЩЕННЯ МІСЦЕВОСТІ ВІД ВИБУХОНЕБЕЗПЕЧНИХ ПРЕДМЕТІВ РОЗМІНУВАННЯ ЧОРНОБАЇВКИ ТА СТЕПІВ: СКІЛЬКИ ЧАСУ ЗНАДОБИТЬСЯ АГРОСЕКТОРУ?

Південний степ завжди був хлібним кошиком України. Проте сьогодні херсонські чорноземи — одні з найцінніших замінованих полів у сучасній історії людства. Чорнобаївка, Білозерка, Снігурівський напрямок та десятки інших аграрних кластерів регіону зіткнулися з викликом, від вирішення якого залежить не лише продовольча безпека України, а й економічне виживання всієї Херсонщини.

Масштаб проблеми: мільйони гектарів під загрозою

За оцінками експертів, після інтенсивних бойових дій та тривалої окупації значна частина аграрних угідь Херсонської області потребує детального обстеження та гуманітарного розмінування. Щільність замінування вражає: від

протитанкових ТМ-62 та протипіхотних мін на колишніх лініях зіткнення до розсіпів нерозірваних касетних боєприпасів, мін-«пелюсток» та мін-пасок, залишених у лісосмугах, польових дорогах і технічних приміщеннях агропідприємств. «Головна небезпека для саперів і фермерів — це різноманітність та нестандартність замінувань. Якщо на стандартному мінному полі є певна логіка, то на Херсонщині ми маємо справу з хаотичним, часто диверсійним мінуванням усього: від зрошувальних каналів до польових таборів», — зазначають у ДСНС.

Технології проти часу: як прискорити процес

Класичний метод розмінування — коли сапер проходить метр за метром із металопрошукачем і щупом — на таких

площах означав би, що очищення триватиме десятиліттями. Щоб повернути землі в сівозміну швидше, залучаються найсучасніші технології:

Супутникова розвідка та дрони

Застосування БПЛА, оснащених мультиспектральними камерами, лідарами та термальними датчиками, дозволяє дистанційно виявляти порушення ґрунту, нерозірвані снаряди та поверхневі міни. Це прискорює первинне обстеження (нетехнічне обстеження) у десятки разів.

Важка роботизована техніка

Машини механізованого розмінування (такі як GCS-200, Bozena, Bozena-5 та українські вітчизняні розробки) переорюють і підривають міни на глибини до 30 см, гарантуючи безпеку операторів. Вони стають «криголами» для саперних груп на відкритих полях Чорнобаївської та сусідніх громад.

Штучний інтелект

Дані з дронів та розмінувальних машин агрегуються у спеціалізовані GIS-системи, де ШІ формує теплові карти загрози. Це дозволяє фермерам бачити пріоритетність ділянок і планувати роботи там, де ризик мінімальний.

Економічні збитки та людський фактор

Затримка з розмінуванням — це щоденні прямі збитки для аграріїв. Неможливість провести посівну означає банкрутство малих і середніх фермерських господарств, втрату робочих

місць та деградацію ґрунтів, які заростають бур'янами та чагарниками. Попри суворі заборони та смертельну небезпеку, деякі аграрії на свій страх і ризик намагаються кустарно очищати поля, споряджаючи трактори саморобним захистом. Фахівці застерігають: ціна такої самодіяльності занадто висока — людські життя.

То скільки ж часу знадобиться?

Якщо покладатися виключно на традиційні сили саперних підрозділів, очищення агросектору Херсонщини могло б розтягнутися на 15–20 років. Однак за певних умов реалістичний термін повернення основних площ Херсонського степу у безпечну сільськогосподарську експлуатацію може зменшитися:

- залучення міжнародних операторів гуманітарного розмінування;
- масштабного впровадження українських та закордонних роботизованих комплексів;
- застосування систем компенсацій та державного страхування ризиків для аграріїв, У такому разі строк може зменшитися до 5–7 років.

Розмінування Херсонщини — це не просто саперна операція, це стратегічний інвестиційний проєкт відновлення українського Півдня. Кожен очищений гектар у Чорнобаївці чи Білозерці — це крок до повернення регіону до повноцінного життя та економічної самостійності.

ОКУПАЦІЯ: ЗВ’ЯЗОК З РІДНИМИ

Як поводити себе громадянам України з Херсонщини, родичі і близькі яких вимушено залишилися на окупованій території.

Окупація частин Херсонщини — це надскладне випробування для тисяч українських родин. Розрив між тими, хто виїхав або перебуває на підконтрольній Україні території, та тими, хто залишився під окупацією, створює величезний психологічний, інформаційний та безпековий тиск. Найважливіше правило в спілкуванні з близькими в окупації можна сформулювати коротким принципом: **«Не нашкодь своїм зв’язком»**. Ось головні поради та інструкції, як правильно поводитися, щоб захистити рідних та зберегти зв’язок.

Цифрова безпека та правила зв’язку

- Окупаційні режими здійснюють тотальний моніторинг зв’язку, інтернет-трафіку та соціальних мереж.
- **Очищуйте переписки та дзвінки:** завжди нагадуйте рідним видаляти чутливі листування, історії дзвінків та фотографії. Це має стати їхньою щоденною рутиною (особливо перед проходженням блокпостів чи «перевірок» на вулицях).
 - **Використовуйте безпечні месенджери:** найбільш рекомендованим є **Signal**. Використовуйте функції автовидалення повідомлень (зникаючі повідомлення) та налаштуйте пінкод для входу в додаток.
 - **Без нейтральних назв у контактах:** не підписуйте одне одного як «Брат ЗСУ», «Волонтер» чи іншими чутли-

- вими маркерами.
- **Зашифрована мова спілкування:** розробіть власні умовні слова або фрази для позначення безпеки чи небезпеки, про які знаєте тільки ви. Наприклад, банальна фраза про погоду може означати, що до будинку заходили з перевіркою.
 - **Не запитуйте про чутливі речі:** ніколи не запитуйте по телефону чи в месенджерах про дислокацію ворожих військ, техніку, вибухи або дії руху опору, якщо рідні самі не є вишкоченими фахівцями і це не безпечний канал. Звичайний пересічний дзвінок із такими запитаннями ставить під загрозу життя вашої родини.

Інформаційна гігієна в публічному просторі

- Бажання привернути увагу до проблеми рідних — природне, але в умовах окупації воно може зіграти проти них.
- **Не публікуйте персональні дані в соцмережах:** утримуйтеся від публікацій у Facebook, Instagram чи Telegram фотографій вашої родини з геомітками, адрес їхнього проживання, даних про роботу чи їхні патріотичні погляди.
 - **Забудьте про пости-пошуки без узгодження:** якщо ви шукаєте зв’язок із родичем, не викладайте у відкритий доступ його ПІБ, номер телефону, фото та останнє місце перебування. Це готове досє для окупаційних спецслужб або підстава для шахраїв. Пошук краще здійснювати через офіційні канали (Координаційний штаб, Офіс Омбудсмана, Червоний Хрест).
 - **Обережно з гуманітарною допомогою:** не перераховуйте кошти на

картки російських банків чи місцевих карткових ділків із примітками «на ЗСУ» або «для патріотів». Це прямий шлях до звинувачень у «фінансуванні тероризму» з боку окупантів.

Психологічна підтримка та засади спілкування

Люди, які залишаються на окупованих територіях, перебувають у стані хронічного стресу, інформаційної ізоляції та під постійним тиском ворожої пропаганди.

Головне завдання вашого спілкування — бути містком до реальності, а не джерелом додаткового стресу.

- **Уникайте засудження та звинувачень:** не докоряйте рідним за те, що вони не виїхали. Причини можуть бути різними — важкохворі батьки, відсутність фінансів, страх перед фільтрацією, нерухомість. Ваше засудження лише відштовхне їх та поглибить ізоляцію.
- **Підтримуйте емоційний контакт:** говоріть про побутові речі, сімейні спогади, здоров’я, турботу. Це повертає відчуття нормальності та дає насагу триматися.
- **М’яко спростовуйте фейки:** якщо рідні підпадають під вплив пропаганди, не вступаєте в агресивні суперечки. Спокійно діліться фактами, розповідайте про реальний стан справ в Україні, але робіть це ненав’язливо та безпечно.
- **Давайте надію, але без конкретних дат:** не обіцяйте «звільнення наступного тижня». Помилкові очікування призводять до глибоких депресій. Запевніть їх у тому, що про них пам’ятають, Україна робить усе можливе, і воз’єднання обов’язково відбудеться.

Юридичний та фінансовий аспекти

- **Оформлення документів:** переконайтеся, що ви маєте копії всіх

важливих документів ваших рідних (паспорти, свідоцтва про народження, документи на майно). Це знадобиться для вирішення юридичних питань на підконтрольній території.

- **Пенсії та соціальні виплати:** поясніть рідним, що Україна продовжує нараховувати пенсії та соціальні виплати на українські банківські картки. За можливості допомагайте їм з онлайн-банкінгом або переказом коштів через перевірені сервіси.
- **Фіксація злочинів та втрати майна:** якщо майно було захоплене або знищене, за можливості фіксуйте ці факти (дати, свідчення) для подальшої подачі заяв до правоохоронних органів України.

Пам’ятайте!

Найважливіше для ваших близьких на Херсонщині — знати, що про них пам’ятають, їх чекають і за них борються. Збереження їхнього життя та здоров’я — це головний пріоритет. Будьте уважними, дотримуйтеся правил безпеки та бережіть один одного.

Більш детальну інформацію про чіткі та зрозумілі безпекові інструкції можна прочитати на сайті <https://dovidka.info>.

НА ХЕРСОНЩИНІ ЗАБОРОНИЛИ БЛОКУВАТИ ДОСТУП ДО УКРИТТІВ КОДОВИМИ ТА ЕЛЕКТРОННИМИ ЗАМКАМИ

Під час чергового засідання Ради оборони Херсонської області ухвалили рішення про повну заборону встановлення та використання запірних пристроїв, які обмежують вільний доступ до захисних споруд і найпростіших укриттів. Нові правила діють на території обласного центру та в усіх громадах регіону. Необхідність таких заходів зумовлена зміною тактики ворога, який дедалі частіше атакує Херсон безпілотниками типу «Шахед» на низьких висотах. Через це засоби виявлення не завжди встигають зафіксувати загрозу, тривога не оголошується, а автоматичні замки залишають людей без доступу до безпечних місць. «Звертаюся до голів ОСББ та жителів багатоповерхівок із закликом тримати двері під’їздів відкритими. Під час раптової атаки людині може не вистачити лічених секунд на пошук електронного ключа, а вільний прохід до укриття здатен зберегти життя», — наголосив начальник Херсонської ОВА Олександр Прокудін. У межах засідання учасники також затвердили комплекс заходів щодо посилення захисту об’єктів критичної інфраструктури. Окрему увагу приділили

аналізу поточної мобілізаційної кампанії та результатам роботи військово-лікарських комісій у регіоні. Також посадовці обговорили взаємодію цивільного населення з українськими військовими. Представники Національної поліції та СБУ проводитимуть системну роз’яснювальну роботу з квартальними, керівниками ОСББ та жителями щодо недопущення перешкоджання виконанню завдань Силами оборони України.

ДСНС ХЕРСОНЩИНИ ІНФОРМУЄ

Херсонщина щодня потерпає від російських обстрілів та атак безпілотниками. Після ударів на землі можуть залишатися уламки дронів, їхні частини та інші небезпечні предмети. Навіть якщо вони виглядають пошкодженими або неробочими, це не означає, що вони безпечні. Не меншою загрозою залишаються вибухонебезпечні предмети, які можуть бути замасковані або приховані серед уламків, у траві, ґрунті чи будівельних конструкціях.

ПАМ’ЯТАЙТЕ:

- не підходьте до уламків дронів та підозрілих предметів;
- не торкайтеся, не переміщуйте та не намагайтеся самостійно їх

ДСНС
ХЕРСОНЩИНИ

НЕБЕЗПЕКА МОЖЕ БУТИ ПОРУЧ.
БУДЬТЕ ОБЕРЕЖНІ!

знешкодити;

- не фотографуйте знахідку зблизька та не використовуйте її як сувенір;
- відведіть дітей та інших людей на безпечну відстань;
- відійдіть тим самим шляхом, яким прийшли;
- повідомте про небезпечну знахідку за номером 101 або 112.

Не ризикуйте власним життям заради цікавості. Один необережний крок або дотик може стати смертельним.

Бережіть себе та близьких. У разі небезпеки — не наближайтеся, відійдіть і телефонуйте 101 або 112.

СИЛЬНІШІ ЗА ВОРОЖИЙ ТИСК: ОБИРАЙ СВІЙ ШЛЯХ У ЗАХИСТІ УКРАЇНИ

Окупанти продовжують наступати, намагаючись проламати нашу оборону. Наші Сили оборони щодня здійснюють титанічні зусилля та героїчно тримають кожен метр української землі.

Проте ефективно нищити ворога та захищати країну можна не лише

у лавах Збройних Сил України. Сьогодні всі державні силові та правоохоронні структури єдиним фронтом залучені до відбиття російської агресії. Спецпризначенці, правоохоронці та військові працюють як один злагоджений механізм: від виконання бойових завдань «на нулі» до прове-

дення зухвалих спецоперацій у тилу ворога та зачистки звільнених територій.

Якщо ти відчуваєш у собі силу, рішучість і бажання діяти — обирай підрозділ, де твій потенціал принесе максимальну користь державі:

ЗБРОЙНІ СИЛИ УКРАЇНИ (ЗСУ)

Основа нашої стійкості та головна ударна сила фронту. Механізовані, штурмові, десантно-штурмові бригади, підрозділи безпілотних систем та артилерія — це можливість працювати на передовій, опанувати найсучаснішу західну зброю та техніку й безпосередньо зупиняти просування ворога.

Для кого: Для кожного, хто готовий стати частиною міцного військового братерства та виборувати перемогу на полі бою.

ЦСО «А» СБУ («АЛЬФА»)

Еліта розвідки та спеціальних операцій. Спецназ СБУ виконує найскладніші завдання: від точкової денацифікації бронетехніки й піхоти ворога дронами-камікадзе на гарячих напрямках до високоточних контрдиверсійних заходів, затримання агентів і спеціальних рейдів.

Для кого: Для вмотивованих та фізично витривалих кандидатів, які прагнуть працювати з інтелектуальною зброєю, передовими технологіями та здійснювати хірургічно точні удари по ворогу.

Об'єднана штурмова бригада Національної поліції України «ЛЮТЬ»

Воєнізований підрозділ поліції нового зразка. Її бійці — вольові та вмотивовані воїни, готові захищати Україну й нищити ворога на всіх фронтах.

Для кого: Для тих, хто прагне поєднати високий рівень тактичної та вогневої підготовки поліцейського спецназу із виконанням безпосередніх бойових завдань на лінії фронту.

Зроби свій вибір вже сьогодні!
Не чекай — ставай до лав тих, хто пише історію перемоги зі зброєю в руках.